

Ελληνική Δημοκρατία
**Εθνική Επιτροπή
Βιοηθικής & Τεχνοηθικής**

ΣΥΣΤΑΣΗ

**«Για την προστασία των εφήβων από την έκθεση σε
τυχερά παιχνίδια»**

Φεβρουάριος 2026

ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΒΙΟΗΘΙΚΗΣ & ΤΕΧΝΟΗΘΙΚΗΣ
Νεοφύτου Βάμβα 6, Τ.Κ. 10674, Αθήνα, τηλ. 210-88.47.700
E-mail: secretariat@bioethics.gr, url: www.bioethics.gr

Εισαγωγή

Η μεγάλη διάδοση τυχερών παιχνιδιών τα τελευταία χρόνια με την ανάπτυξη ψηφιακών εφαρμογών στο διαδίκτυο συνιστά διεθνές φαινόμενο. Η διαπίστωση αυτή συνδέεται με το αυξανόμενο επιχειρηματικό ενδιαφέρον για επενδύσεις σε τέτοιες εφαρμογές, καθώς πρόκειται για έναν τομέα υψηλής κερδοφορίας, που ενδιαφέρει επίσης το κράτος λόγω των σημαντικών φορολογικών εσόδων. Παράλληλα με τις νόμιμες εφαρμογές τυχερών παιχνιδιών, οι δυνατότητες του διαδικτύου έχουν ενθαρρύνει επίσης μια παράνομη αγορά παιχνιδιών που λειτουργεί πρακτικά χωρίς ελέγχους και συχνά συνδέεται με οργανωμένες εγκληματικές πρακτικές.

Στο περιβάλλον αυτό, η επιδίωξη εύκολου πλουτισμού με την προσφορά «ευκαιριών» σε όσους την αισθάνονται ως ανάγκη, διευκολύνεται εντυπωσιακά. Ιδίως, έτσι, εξασφαλίζονται δυνατότητες ευχερούς πρόσβασης σε τυχερά παιχνίδια ευρύτερων στρωμάτων του πληθυσμού που δεν έχουν τη δυνατότητα να ικανοποιούν αυτή την ανάγκη σε ειδικούς χώρους, όπως τα καζίνο ή οι λέσχες, είτε λόγω περιορισμένων οικονομικών δυνατοτήτων είτε για άλλους λόγους (έλλειψη χρόνου, οικογενειακές ή επαγγελματικές υποχρεώσεις κ.λπ.). Πρακτικά, καθένας, πλέον, μπορεί να συμμετάσχει σε οποιασδήποτε μορφής στοιχηματισμό από οπουδήποτε, μέσω του προσωπικού του υπολογιστή ή του κινητού του τηλεφώνου, ανεξάρτητα από το πού βρίσκεται ο πάροχος της σχετικής υπηρεσίας, στη χώρα του ή αλλού, σε νόμιμες ή σε παράνομες πλατφόρμες. Αυτό ισχύει όχι μόνον για τους ενήλικες ενδιαφερομένους, αλλά και για ανηλίκους που έχουν κάποια σχετική πληροφόρηση από τον δικό τους κοινωνικό κύκλο.

Πρέπει εδώ να τονισθεί ότι οι έφηβοι αποτελούν σήμερα την περισσότερο εξοικειωμένη με την ψηφιακή επικοινωνία ηλικιακή ομάδα, κυρίως λόγω της μεγάλης ανάπτυξης πλατφορμών κοινών παιχνιδιών κάθε είδους στο διαδίκτυο, αλλά και του συνηθισμένου τρόπου της καθημερινής τους επαφής με τους συνομηλίκους τους. Με το δεδομένο αυτό, η προσέλκυση εφήβων σε στοιχηματικές δραστηριότητες ή εν γένει τυχερά παιχνίδια (gambling) είναι πολύ ευκολότερη από την προσέλκυση ενήλικων χρηστών του διαδικτύου, αφού η συμμετοχή των εφήβων δεν διαφέρει ως εμπειρία από τη συμμετοχή σε κοινά ψηφιακά παιχνίδια (gaming). Παράλληλα, η μεγάλη ένταση και συχνότητα διαφήμιση των πλατφορμών στοιχηματισμού και τυχερών παιχνιδιών κατά τη διάρκεια αθλητικών εκπομπών στην τηλεόραση και το internet, σε αθλητικούς χώρους (γήπεδα και στάδια), σε εμφανίσεις αθλητών, αλλά και με τη μορφή χορηγίας αθλητών και ομάδων ή δράσεων εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, οδηγεί σε συνειρμό και συσχέτιση ανάμεσα στον επαγγελματικό αθλητισμό και τον στοιχηματισμό.

Η Εθνική Επιτροπή Βιοηθικής και Τεχνοηθικής (ΕΕΒΤ) θεωρεί ότι αυτή η εξ αντικειμένου διευκόλυνση της πρόσβασης των εφήβων σε στοιχηματισμό ή τυχερά

παιχνίδια κάθε είδους εγείρει ζητήματα της αρμοδιότητάς της, τόσο από άποψη τεχνοηθικής όσο και από άποψη βιοηθικής.

Για το θέμα, η ΕΕΒΤ οργάνωσε ακροάσεις των αρμόδιων φορέων, στις οποίες συμμετείχαν: Από το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης (ΕΣΡ) ο Δρ. Γεώργιος Αναγνωσταράς (Ειδικός Επιστήμονας, Νομικός). Από την Επιτροπή Εποπτείας και Ελέγχου Παιγνίων (ΕΕΕΠ) ο κ. Δημήτριος Παπαδόπουλος (Προϊστάμενος Διεύθυνσης Υποστήριξης Επιχειρησιακών και Επιτελικών Λειτουργιών) και ο κ. Αντώνιος Βουράκης (Συνεργάτης του Προέδρου). Από τον Εθνικό Οργανισμό Πρόληψης και Αντιμετώπισης Εξαρτήσεων (ΕΟΠΑΕ) η κ. Στέλλα Χρηστίδη (Ψυχίατρος, Διευθύντρια Θεραπευτικών Προγραμμάτων Σωματικής Αποτοξίνωσης και Απεξάρτησης), ο κ. Δημήτρης Παπαδημητρίου (Κοινωνιολόγος, Υποδιευθυντής Ενηλίκων Διεύθυνσης Θεραπευτικών Προγραμμάτων Σωματικής Αποτοξίνωσης και Απεξάρτησης) και η κ. Έφη Γεωργουλοπούλου (Ψυχολόγος, Υποδιευθύντρια Πρόληψης και Ενημέρωσης).

A. Η ηθική διάσταση

Πρέπει εξ αρχής να σημειωθεί ότι η ελληνική νομοθεσία απαγορεύει απολύτως την πρόσβαση σε εφαρμογές τυχερών παιχνιδιών σε ανήλικους χρήστες (και μάλιστα ακόμη και σε ενηλίκους κάτω των 21 ετών). Ωστόσο η νομοθετική απαγόρευση δεν αποτελεί ασφαλή εγγύηση αποτροπής, καθώς υπάρχουν τεχνολογικές μέθοδοι παράκαμψης του ελέγχου της ταυτότητας του χρήστη και αυτό συνιστά αναμφίβολα πρόβλημα τεχνοηθικής.

Από άποψη βιοηθικής, η ΕΕΒΤ επισημαίνει το πρόβλημα του εθισμού στα τυχερά παιχνίδια ως φαινόμενο που παρουσιάζει συγκεκριμένα κλινικά συμπτώματα και ήδη αντιμετωπίζεται διεθνώς (και στη χώρα μας) ως πρόβλημα δημόσιας υγείας (αντίστοιχα με τον εθισμό σε αλκοόλ, καπνό ή ουσίες)¹. Το συγκεκριμένο πρόβλημα στη χώρα μας έχει ήδη λάβει σημαντικές διαστάσεις, αφού σύμφωνα με επίσημη πληροφόρηση του Εθνικού Οργανισμού Πρόληψης και Αντιμετώπισης Εξαρτήσεων (ΕΟΠΑΕ)²: *«Τη χρονική περίοδο 2022-2025 έχει σχεδόν τετραπλασιαστεί ο αριθμός των νεαρών ενηλίκων ηλικίας 18 έως 25 ετών οι οποίοι έχουν αναζητήσει βοήθεια λόγω Διαταραχής Τζόγου. Αυτοί οι νεαροί ενήλικες ξεκίνησαν να ασχολούνται με τα τυχερά παίγνια στην παιδική και εφηβική ηλικία»*. Επιπρόσθετα, ο ΕΟΠΑΕ επισημαίνει ότι *«η Ελλάδα πανευρωπαϊκά είναι μεταξύ των χωρών με τα υψηλότερα ποσοστά ενασχόλησης και υπερβολικού παιχνιδιού στους 16χρονους»*.

¹ Κατά τον ΕΟΠΑΕ: *«Ο ανήλικος τζογαδόρος εμφανίζει συχνά ψυχιατρική συννοσηρότητα και δυσκολίες σχολικής επίδοσης, χαμηλό κοινωνικοοικονομικό επίπεδο, υψηλή παρορμητικότητα, δύσκολες οικογενειακές σχέσεις, παράλληλες συμπεριφορές κινδύνου όπως χρήση ουσιών (καπνός, αλκοόλ, ναρκωτικές ουσίες) και βία»*.

² Συμπληρωματικά στοιχεία της ακρόασης εκπροσώπων του ΕΟΠΑΕ, που κατατέθηκαν εγγράφως στην ΕΕΒΤ.

Από κάθε πλευρά ανακύπτει, επομένως, ένα ευρύτερο ζήτημα περιορισμού όχι μόνον της χρήσης των συγκεκριμένων εφαρμογών, αλλά και της πληροφόρησης γι' αυτές, ακόμη και όταν πρόκειται για νόμιμες εφαρμογές. Το ζήτημα της συμμετοχής εφήβων αφορά εδώ πληροφόρηση που μπορεί να καταλήξει σε χειραγώγηση μιας βούλησης ευαίσθητης από άποψη ωριμότητας. Η πληροφόρηση αυτή διαδίδεται μέσω της διαφήμισης εφαρμογών, ειδικά σε δημοφιλή στις νεότερες ηλικίες κοινωνικά δίκτυα και ανεξάρτητα από το αν ο νόμος απαγορεύει στις ηλικίες αυτές την πρόσβαση σε τυχερά παιχνίδια.

Χωρίς αμφιβολία, η ελεύθερη πληροφόρηση αποτελεί όρο για την ανάπτυξη της ωριμότητας των εφήβων και τελικά της προσωπικής τους αυτονομίας. Υπό το πρίσμα αυτό, ένας αυθαίρετος περιορισμός της πληροφόρησης μπορεί να υποκρύπτει μια νοοτροπία πατερναλισμού. Ωστόσο, η αρχή της προσωπικής αυτονομίας δεν σημαίνει ότι η προώθηση από την πλευρά του παρόχου ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας που ενέχουν επιβεβαιωμένους κινδύνους εθισμού ή εξάρτησης μπορεί να εξομοιώνεται με την προώθηση προϊόντων ή υπηρεσιών χωρίς παρόμοιους κινδύνους. Διότι στο μέτρο που οι κίνδυνοι αυτοί συνδέονται με τη δημόσια υγεία, είναι ηθικά επιβεβλημένο να προβλέπονται μέτρα πρόληψης, καθώς η προστασία της δημόσιας υγείας συνιστά επιταγή που προκύπτει από τον σεβασμό της ανθρώπινης αξίας. Αυτό ισχύει ειδικά στις περιπτώσεις όπου η έκθεση σε τέτοιους κινδύνους δεν αποτρέπεται με τον μηχανισμό της ενημέρωσης του καταναλωτή, όταν η ωριμότητα της διαμόρφωσης ελεύθερης βούλησης από την πλευρά του δεν είναι δεδομένη.

Το κράτος, ως εγγυητής της δημόσιας υγείας, είναι υπεύθυνο να ρυθμίσει με κατάλληλα μέτρα την δημόσια προώθηση των ψηφιακών υπηρεσιών τυχερών παιχνιδιών σε αυτό το συγκεκριμένο πλαίσιο. Χωρίς το ίδιο να αναλαμβάνει τον πατερναλιστικό ρόλο «υγειονομικού επιτηρητή», πρέπει να διασφαλίζει μια ισορροπία μεταξύ της θεμιτής επιχειρηματικής δραστηριότητας (που περιλαμβάνει την διαφήμιση) και της ανάγκης προστασίας των ευάλωτων από άποψη ωριμότητας προσώπων.

Πρέπει επίσης να τονισθεί ότι, από ηθική άποψη, είναι αθέμιτη η αντιμετώπιση της «αγοράς» ψηφιακών υπηρεσιών τυχερών παιχνιδιών εκ μέρους του κράτους ως τομέα επενδύσεων που υπόσχεται αυξημένα φορολογικά έσοδα, όπως οποιεσδήποτε άλλες επενδύσεις. Διότι όσο και αν τα έσοδα από τη φορολογία των πάσης φύσεως οικονομικών δραστηριοτήτων συμβάλλουν στην εξυπηρέτηση του δημόσιου συμφέροντος, δεν νοείται πάντως να λειτουργούν ως πρόσχημα για την παράκαμψη κανονιστικών σταθερών με έρεισμα σε θεμελιώδεις αρχές, όπως τον σεβασμό στην ανθρώπινη αξία και την προστασία της δημόσιας υγείας.

B. Η νομική διάσταση

Τις παραπάνω κατευθύνσεις πλαισιώνει μια δέσμη νομικών κανόνων που πρέπει εδώ να ληφθούν υπόψη.

Η ΕΕ δεν έχει θεσπίσει ενιαίο κανονιστικό πλαίσιο για τα τυχερά παιχνίδια. Η ρύθμιση του θέματος (αδειοδότηση, φορολογία, κανόνες προστασίας καταναλωτών και περιορισμοί στη διαφήμιση) αποτελεί κυρίως αρμοδιότητα του κάθε κράτους-μέλους, λαμβάνοντας, βέβαια, υπόψη τους κανόνες του πρωτογενούς δικαίου της Ε.Ε. (ελεύθερη κυκλοφορία υπηρεσιών, ελευθερία εγκατάστασης, προστασία καταναλωτή) και τη νομολογία του Δικαστηρίου της. Ωστόσο, με Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (2014) έχουν διατυπωθεί κατευθυντήριες οδηγίες προς τα κράτη μέλη για την προστασία των ανηλίκων, στις οποίες περιλαμβάνονται ιδίως οδηγίες απαγόρευσης χρήσης εφαρμογών, αλλά και περιορισμοί στη διαφήμιση, σχετικοί με τις φυσικές ή ψηφιακές περιοχές συχνής πρόσβασης ανηλίκων. Η Σύσταση αυτή δεν αποτελεί δεσμευτικό δικαίο για τα κράτη μέλη, ωστόσο εκφράζει βασικές ηθικοπολιτικές επιλογές που δεν επιτρέπεται να αγνοούνται από τον εθνικό νομοθέτη. Στο ίδιο πνεύμα, η γενικότερου περιεχομένου Ανακοίνωση της Επιτροπής (2025) για την εφαρμογή μέτρων προστασίας των ανηλίκων στο διαδίκτυο (που εξειδικεύει τον Κανονισμό 2022/2065) περιλαμβάνει ειδικές αναφορές ως προς την επαλήθευση της ηλικίας του ανηλίκου, αλλά και για την αθέμιτη διαφήμιση, προκειμένου να αποτρέπεται η έκθεση σε κινδύνους που συνδέονται με την πρόσβαση σε τυχερά παιχνίδια.

Σε επίπεδο θεμελιωδών δικαιωμάτων, τόσο η οικονομική ελευθερία των παρόχων υπηρεσιών τυχερών παιχνιδιών όσο και η προστασία της δημόσιας υγείας (σε συνδυασμό μάλιστα με την προστασία της παιδικής ηλικίας) έχουν συνταγματική κατοχύρωση, που υποστηρίζεται από διεθνή δεσμευτικά κείμενα όπως η Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ. Ωστόσο, η οικονομική ελευθερία τελεί υπό την επιφύλαξη της τήρησης του Συντάγματος (άρθ. 5 παρ. 1), δηλαδή, ικανοποιείται κατά το μέτρο που δεν απειλεί την εφαρμογή άλλων συνταγματικών διατάξεων. Αντίθετα, η προστασία της δημόσιας υγείας και η προστασία της παιδικής ηλικίας είναι ανεπιφύλακτες (άρθ. 21 Σ.). Αυτό σημαίνει ότι οι δύο αυτές συνταγματικές αξίες έχουν προτεραιότητα έναντι της οικονομικής ελευθερίας ή, διαφορετικά, ότι η οικονομική ελευθερία υποχωρεί όταν τίθεται ζήτημα δημόσιας υγείας στην παιδική ηλικία, όπως ο κίνδυνος εθισμού των εφήβων.

Από την άποψη της ενημέρωσης των καταναλωτών, κρίσιμη είναι η πρόβλεψη του άρθ. 15 Σ. που ρυθμίζει τους όρους λειτουργίας της ραδιοτηλεόρασης, ορίζοντας ως υπεύθυνο για τον έλεγχο της το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης (ΕΣΡ). Η «ποιότητα» αποτελεί συνταγματικό κριτήριο ελέγχου της ραδιοτηλεόρασης και υπ' αυτή την έννοια το κράτος -διά του ΕΣΡ- επιβάλλεται να ρυθμίζει τη διαφήμιση των

συγκεκριμένων δραστηριοτήτων, αλλά και να προβλέπει αντικειμενική ενημέρωση για το κοινό, εν όψει της προστασίας αξιών όπως η δημόσια υγεία και η παιδική ηλικία. Στόχος των αναγκαίων μέτρων που πρέπει να υιοθετηθούν εν προκειμένω, είναι η αποτροπή της διαρκούς έκθεσης των εφήβων ως κατηγορίας τηλεθεατών ή ακροατών σε διαφήμιση αυτών των δραστηριοτήτων.

Αντίστοιχα, ο έλεγχος της προώθησης των εφαρμογών τυχερών παιχνιδιών στο διαδίκτυο αποτελεί κατά το νόμο αρμοδιότητα τόσο του ΕΣΡ όσο και της Επιτροπής Εποπτείας και Ελέγχου Παιγνίων (ΕΕΕΠ), ενώ για τις παράνομες εφαρμογές έχουν αρμοδιότητα και οι διωκτικές αρχές της Ελληνικής Αστυνομίας.

Γ. Προτάσεις

Η ΕΕΒΤ κρίνει, με βάση τα παραπάνω, ότι το κράτος πρέπει να λάβει στοχευμένα μέτρα για την προστασία των εφήβων από την εν γένει έκθεση σε τυχερά παιχνίδια, πέρα από τον έλεγχο της παράνομης αγοράς παιχνιδιών για τον οποίον ήδη έχει εξαγγελθεί νομοθετική πρωτοβουλία.

Σκοπός πρέπει να είναι η ανάσχεση του ανησυχητικού πολλαπλασιασμού των κρουσμάτων εθιστικών συμπεριφορών που παρατηρείται τα τελευταία χρόνια εξαιτίας μιας ραγδαίας ανάπτυξης της συγκεκριμένης «αγοράς». Πρέπει συγκεκριμένα:

- Να ρυθμισθεί με νόμο η επιτρεπόμενη διαφήμιση στους ραδιοτηλεοπτικούς σταθμούς, ιδίως σε ζώνες αυξημένης ακροαματικότητας /τηλεθέασης (π.χ. κατά την προβολή αθλητικών συναντήσεων ή προγραμμάτων). Η ευθύνη για τη θέσπιση σχετικών διατάξεων ανήκει στη ΓΓ Επικοινωνίας και Ενημέρωσης και η ευθύνη για την εφαρμογή τους στο ΕΣΡ.
- Με πρωτοβουλία της ΕΕΕΠ και τη συνεργασία των εταιρειών του κλάδου, αντίστοιχη πρόβλεψη να προστεθεί στον Κώδικα Διαφήμισης και Επικοινωνίας στο πλαίσιο της αυτορρύθμισης της συγκεκριμένης αγοράς.
- Να τεθούν όροι ως προς τη συχνότητα και το περιεχόμενο της διαφήμισης στο διαδίκτυο. Και εν προκειμένω, η ευθύνη για τη θέσπιση σχετικών διατάξεων ανήκει στη ΓΓ Επικοινωνίας και Ενημέρωσης και η ευθύνη για την εφαρμογή τους στο ΕΣΡ.
- Να αναληφθεί από το Υπουργείο Παιδείας πρωτοβουλία ενημέρωσης των εφήβων, στο πλαίσιο της εκπαίδευσης, για τους κινδύνους εθισμού. Η πρωτοβουλία αυτή είναι ορθό να συνδυασθεί με την ήδη προγραμματιζόμενη συνεργασία της ΕΕΕΠ και του ΕΟΠΑΕ για την πρόληψη του εθισμού.
- Η πιστοποίηση των χρηστών να αξιοποιεί την υποδομή του Gov Wallet, στο οποίο είναι αποθηκευμένη με ασφαλή και διαλειτουργικό τρόπο η ταυτότητα των πολιτών (όπως ήδη σχεδιάζεται και για τη

σύνδεση ανηλίκων με τις πλατφόρμες μέσω κοινωνικής δικτύωσης). Με αυτόν τον τρόπο εμποδίζεται η πρόσβαση σε ανηλίκους, σε περιπτώσεις που επιχειρούν να παρακάμψουν τις τρέχουσες διαδικασίες πιστοποίησης και να αποκτήσουν πρόσβαση στις στοιχηματικές πλατφόρμες με χρήση ανώνυμων προπληρωμένων καρτών. Η πρόταση κινείται στο πλαίσιο της πρόσφατης Δήλωσης της ΕΕΒΤ *«για την προστασία των παιδιών από δυσμενείς επιπτώσεις των αλγορίθμων στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης»*. Σχετική πρωτοβουλία πρέπει να αναλάβει το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης σε συνεργασία με την ΕΕΕΠ.

Στο ίδιο πλαίσιο, το Υπουργείο Οικονομικών να θεσπίσει μέτρα περιορισμού της χρήσης προπληρωμένων χρεωστικών καρτών, δηλαδή του πλέον διαδεδομένου μέσου συναλλαγών των νεότερων ηλικιών σήμερα.

Αθήνα, 27 Φεβρουαρίου 2026